

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

CURRICULUM

la disciplina opțională

CHIȘINĂUL MEU

CLASELE a X - XII-a

ARIA CURRICULARĂ

Educație socioumanistică

Chișinău, 2022

Aprobat:

- Consiliul Național pentru Curriculum (proces-verbal nr. 29 din 7 septembrie 2022);
- Ordinul Ministrului Educației și Cercetării (nr.948 din 27 septembrie 2022).

GRUPUL DE LUCRU PENTRU ELABORAREA CURRICULUMULUI:**Coordonatorii
proiectului**

Sergiu Musteață	Coordonatorul proiectului, prof. univ., doctor habilitat în istorie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
Alexandru Corduneanu	Grupul Civic pentru Patrimoniul Cultural

Autori:

Angela Ciorici-Frei	Profesor de istorie, grad didactic superior, IP Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, mun. Chișinău
Valentina Olaru	Doctor în pedagogie, profesor la disciplinele socioumanistice, grad didactic superior, Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, mun. Chișinău

RECENZENȚI:

Dr. hab., Prof. univ. Anatol Petrencu, Universitatea de Stat din Moldova
Dr. Dinu Poștarencu, Institutul de Istorie, Ministerul Educației și Cercetării
Dr. Silvia Corlăteanu, Colegiul Ecologic din Chișinău
Dr. Pavel Cerbușcă, IP Liceul Teoretic Republican „Aristotel”, mun. Chișinău

CUPRINS

I. PRELIMINARIU.....	p. 4
II. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE <i>CHIȘINĂUL MEU</i>	p. 5
III. SISTEMUL DE COMPETENȚE	
3.1. Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională <i>Chișinăul meu</i>	p. 8
3.2. Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională <i>Chișinăul meu</i>	p. 9
3.3. Competențe specifice ale disciplinei opționale <i>Chișinăul meu</i>	p. 10
IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI.....	p. 10
V. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE	
5.1. Clasa X.....	p.11
5.2. Clasa XI.....	p. 12
5.3. Clasa XII.....	p. 13
VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA–PREDAREA–ÎNVĂȚAREA.....	p. 15
VII. REPERE METODOLOGICE PRIVIND EVALUAREA.....	p. 16
VIII. RESURSELE NECESARE PENTRU DESFĂȘURAREA PROCESULUI DE STUDIU.....	p. 19
IX. BIBLIOGRAFIE.....	p. 20

I. PRELIMINARII

Alături de celelalte discipline școlare, educația istorică asigură realizarea obiectivelor educaționale și formarea de competențe la elevi, contribuie la cunoașterea trecutului și la formarea cetățeanului contemporan, a identității de neam și identității civice. Disciplina opțională *Chișinăul meu* are o legătură directă privind moștenirea culturală, deoarece anume pe calea cercetării și educației istorice se poate însuși apartenența la identitate a fiecărui cetățean. Disciplina opțională *Chișinăul meu* are menirea de a fi un instrument important în promovarea educației democratice, edificării unei societăți consolidate, culte și tolerante.

Pe parcursul celor 30 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova au fost elaborate un șir de manuale de istorie pentru instituțiile preuniversitare din republică, dar constatăm că ele abordează tangențial aspectele privind istoria locală. Deși curriculumul la *Istorie* prescrie acordarea unei atenții sporite istoriei locale, până în prezent, nu au fost elaborate manuale de istorie locală, și nici la nivelul capitalei Republicii Moldova.

O localitate, precum o persoană, are un nume, o vârstă, o origine istorică, o cronică a evenimentelor, o cultură, un statut, o familie, care include nu numai localitățile apropiate, ci și locuitorii săi. Ne plimbăm de-a lungul străzilor cunoscute, observăm monumente și clădiri care constituie patrimoniul cultural al urbei, trecem prin curți și locuri recunoscute din copilărie, admirăm imensitatea colinelor. Cu toate acestea, rar reflectăm la semnificația și impactul direct al localităților asupra vieții noastre sau la importanța cunoașterii istoriei și evoluției lor în timp și spațiu. Transformarea localităților rurale în orașe este un fenomen destul de vechi care reflectă modul de dezvoltare umană. Fiecare oraș este unic și își păstrează istoria prin oamenii săi. Iar dezvoltarea orașului depinde de modul în care locuitorii lui se raportează la identitatea urbană.

Orașul este o structură complexă, cu mai multe perspective, a cărui formare a avut loc de-a lungul secolelor și epocilor istorice, fiecare lăsându-și propria amprentă asupra caracterului său. Drept urmare, calea istorică parcursă de oraș nu constituie doar o parte integrantă a aspectului și biografiei lui, ci este și unul dintre factorii fundamentali care determină dezvoltarea și soarta de mai departe a localității.

Demersul didactic proiectat prin actualul curriculum la disciplina opțională *Chișinăul meu* își propune să dezvăluie istoria orașului ca parte integrantă a evoluției poporului,

statului, societății, economiei, culturii pe parcursul întregului parcurs al istoriei sale, inclusiv din cele mai vechi perioade și până în prezent și să formeze o idee holistică, cuprinzătoare și multilaterală a orașului, a propriei sale istorii, precum și a locului orașului în istoria poporului, locuitorilor lui și a interdependenței acestor două fenomene.

II. CONCEPȚIA CURRICULARĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE

CHIȘINĂUL MEU

Documentele de politici educaționale ale sistemului de învățământ din Republica Moldova tratează valorificarea patrimoniului național ca parte integrantă a conceptului și practicii educaționale moderne prin intermediul idealului educațional formulat în Codul educației, Articolul 6. *Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.* De asemenea, din finalitățile prioritare ale sistemului educațional al Republicii Moldova face parte și domeniul de competențe-cheie menționat în Codul educației, art. 11 alin. i) *competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.*

În acest context, disciplina opțională *Chișinăul meu* va contribui la satisfacerea necesităților culturale ale comunității, precum și a celor individuale, cognitive, de interes pentru istoria și cultura locală a elevilor din clasele X-XII, deoarece cunoașterea istoriei orașului Chișinău le-ar permite să evalueze această structură urbană atât cantitativ, cât și calitativ, adică să urmărească epocile istoriei urbane cu trăsăturile lor inerente și transformările treptate ale așezărilor apropiate, să evalueze interdependența orașului și a epocilor istorice specifice, să observe, în retrospectiva istorică, problemele care sunt rezultatul evoluției și dezvoltării orașului, să dezvolte un simț al locului, al relației afective și culturale cu spațiul urban.

Disciplina opțională *Chișinăul meu* este una complementară cu și derivată din disciplinele obligatorii *Istoria românilor și universală și Geografie*, urmărind extinderea competențelor specifice ale acestora prin completarea cu noi competențe specifice și, respectiv, cu noi cunoștințe pentru elevii claselor X-XII. Durata predării disciplinei opționale constituie 35 de ore pentru fiecare an, în clasele X-XI și 34 de ore pentru clasa a XII-a, având tematică și finalități specifice pentru fiecare clasă, contribuind la formarea unor competențe specifice unice. Curriculumul prezent se pretează și ca reper și în activitățile extracurriculare, care pot crea un cadru mult mai favorizant pentru vizitarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural urban.

Curriculumul la disciplina opțională *Chișinăul meu* pentru treapta liceală reprezintă documentul normativ principal ce reglementează întregul proces didactic la această

disciplină. El constituie instrumentul conceptual ce descrie condițiile învățării și performanțele de atins la această disciplină, exprimate în competențe specifice, unități de competențe, conținuturi și activități de învățare și evaluare. În baza acestui suport normativ-reglatoriu se iau decizii pentru realizarea eficientă a procesului educațional, acesta adresându-se profesorului și întregii comunități educaționale: managerilor școlari, specialiștilor în educație, specialiștilor în evaluarea pedagogică, autorilor de surse educaționale, elevilor, părinților și comunităților locale.

Disciplina opțională se încadrează în aria curriculară *Educație socioumanistică* și poate fi predată de către profesorii de *Istorie* și de *Geografie*, dar și de către alte cadre didactice pasionate de istoria locală și de valorificarea patrimoniului municipiului Chișinău. Activitățile didactice pot fi desfășurate atât în sala de clasă, dar și în muzee, la locul monumentelor comemorative sau în ariile urbane indicate.

Totodată, disciplina oferă oportunitatea de a consolida și a dezvolta prin extindere competențele specifice disciplinei *Istoria românilor și universală: Valorificarea trecutului istoric și a patrimoniului cultural, manifestând respect față de țară și de neam* și, respectiv, cele ale disciplinei *Geografia: Valorificarea patrimoniului natural și cultural sub aspect social, intercultural, antreprenorial, demonstrând spirit civic*.

Elevii și elevele care vor studia disciplina opțională *Chișinăul meu* vor fi capabili să analizeze locul și importanța patrimoniului cultural pentru dezvoltarea municipiului Chișinău, să determine locurile din municipiu cu un potențial reprezentativ bogat, să identifice cele mai valoroase resurse urbane. Atingerea acestor obiective și finalități impune utilizarea conceptului de transdisciplinaritate, care implică cunoașterea istoriei și patrimoniului municipal prin conexiuni disciplinare.

Procesul didactic va presupune implicarea activă a elevilor în formarea competențelor, luarea în considerare a individualității lor, a contextului real în care se află. Elevul învață să-și construiască propria cunoaștere, interconectând cunoștințele noi cu cele anterioare și le reține prin construirea propriilor semnificații sub îndrumarea cadrului didactic care este organizator, facilitator, coordonator.

Disciplina opțională *Chișinăul meu* este axată pe formarea de competențe în accepțiunea Cadrului de referință a Curriculumului Național (2017) conform căruia: *Competența școlară este un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații*, cu un accent deosebit pe valori, atitudini, care pot contribui plenar la formarea unor cetățeni responsabili și conștienți [Cadrul de referință

a Curriculumului Național, 2017, p. 15]. Competențele vizate (valorile, atitudinile, abilitățile și cunoștințele) au un caracter transdisciplinar și definesc rezultatele învățării, exprimate în convingeri, experiențe și produse.

Elaborarea curriculumului la disciplina opțională *Chișinăul meu* se bazează pe următoarele principii:

- **Principiul selecției și ierarhizării culturale**, care armonizează domeniul de interes exprimat prin opțiunea elevului și amplifică, diversifică domeniul cunoașterii elevului;
- **Principiul alinierii/ coerenței**, care echilibrează simetric procesul de studiu al disciplinei opționale cu alte discipline de studiu obligatorii la nivel de arie curriculară și treaptă de învățământ;
- **Principiul integrării**, care stimulează caracterul inter-, pluri- și transdisciplinar prin integrarea disciplinei opționale cu disciplinele obligatorii: *Istoria românilor și universală, Geografie, Limbă și literatură română, Dezvoltare personală*;
- **Principiul axiologic**, care vizează ca finalitate a studierii acestei discipline crearea unui comportament axat pe valorile naționale, general-umane și promovarea acestora;
- **Principiul flexibilității**, care asigură parcursurile de studiu individual prin posibilitatea de a individualiza procesul educațional la nivel de instituție;
- **Principiul compatibilizării** finalităților disciplinei opționale cu reperele și standardele europene din domeniul educației istorice și al sistemului de învățământ.

Unitățile de conținut preconizate pentru o anumită clasă sunt conectate într-un concept integru, dar totodată reprezintă o entitate separată, ale cărei înțelegere și însușire nu necesită în mod obligatoriu studierea prealabilă a acestei discipline opționale în clasa anterioară. Studierea succesivă și complexă a tuturor unităților de conținut și formarea treptată a unităților de competență în fiecare clasă de liceu reprezintă un avantaj absolut în formarea competențelor specifice vizate de această disciplină.

Caracterul flexibil al curriculumului este confirmat și de faptul că disciplina poate fi studiată pe parcursul unui an de studiu sub formă de disciplină opțională de 35 de ore pe an sau sub formă de cerc extracurricular, cu un număr mai mare de ore și oportunități.

Abordarea demersului didactic în cadrul orelor la disciplina opțională *Chișinăul meu* se caracterizează prin aplicarea unor strategii axate pe stimularea interesului elevilor pentru istoria și patrimoniul cultural al municipiului Chișinău, dezvoltarea gândirii critice și creative, pentru dezvoltarea personală a elevilor. Predarea disciplinei solicită o puternică

abordare formativă, axată pe conexiunea permanentă între cunoaștere și aplicare, exersare frecventă, dezvoltarea capacității de explorare și creativitate. Metodele și procedeele utilizate trebuie să fie structurate după principiul *învață acționând*, astfel ca elevii și elevele să fie antrenați/ antrenate în activități care facilitează descoperirea de sine stătătoare a informațiilor despre patrimoniul cultural al municipiului, consolidându-și cunoștințele, abilitățile și atitudinile raportate la istoria și geografia urbană.

Predarea disciplinei opționale *Chișinăul meu* presupune utilizarea unui volum mare de material didactic ilustrativ-demonstrativ, exersarea discuțiilor în baza lui și implementarea softurilor și tehnologiilor inovaționale comunicative. Strategiile de evaluare a disciplinei se vor axa primordial pe evaluarea formativă prin produse și evaluarea sumativă la sfârșit de fiecare unitate de învățare, axată pe competențele specifice vizate. *Activitățile de învățare recomandate* constituie acțiuni elementare ale procesului educațional, care, racordate la unitățile de competențe și la diverse situații de învățare, conduc la realizarea finalităților educaționale propuse. Decizia privind selectarea activităților la clasă și a gradului de complexitate a lor aparține cadrului didactic, în funcție de resursele didactice disponibile și caracteristicile colectivului de elevi.

Disciplina opțională *Chișinăul meu* contribuie la dezvoltarea competențelor și atitudinilor necesare absolventului pentru autodezvoltare și încadrarea activă în viața socială și economică a țării.

III. SISTEMUL DE COMPETENȚE

3.1. Competențe-cheie prioritare pentru disciplina opțională *Chișinăul meu*

Curriculumul la disciplina opțională *Chișinăul meu* este un document normativ-reglatoriu și reprezintă una dintre modalitățile de implementare a politicilor educaționale vizate de Codul Educației al Republicii Moldova (2014) și se raportează la Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene, privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, care orientează sistemul de învățământ general obligatoriu spre formarea acestor competențe-cheie.

Disciplina opțională *Chișinăul meu* valorifică prioritar domeniile de competență-cheie: *competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale, competențe de a învăța să înveți și competențe sociale și civice.*

Acest fapt conferă importanță plierii competențelor specifice disciplinei respective pe competențele-cheie și transversale ale învățământului secundar general din țara noastră. Competențele-cheie spre care sunt orientate competențele disciplinei opționale *Chișinăul meu* pot fi ierarhizate în felul următor:

1. Competențele de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale, care sunt prioritare în cadrul acestei discipline opționale. Acestea implică aprecierea importanței exprimării creative a ideilor, experiențelor și emoțiilor într-o gamă variată de modalități, inclusiv prin diverse mijloace artistice. Solicită în procesul de formare cultivarea respectului față de valorile culturale, promovarea identității multiculturale a municipiului Chișinău, prin valorizarea limbii, culturii și tradițiilor minorităților naționale, dar și cultivarea respectului față de părinți, familie, comunitate, școală și profesori, societate, consolidând tradițiile și valorile lor sacre.

De asemenea, competențele de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale presupun: formularea unor judecăți de valoare argumentate cu privire la produsele culturale, inclusiv ale celor inedite și spontane; crearea unui stil personal în abordarea mesajelor culturale în contexte cotidiene și specifice; explorarea diferitor medii de expresie culturală (inclusiv mediile digitale) și alegerea formei expresive adaptate tipului de mesaj urmărit; promovarea, păstrarea și conservarea unor bunuri culturale și de patrimoniu; asocierea factorilor estetici cu evoluția lor în contexte culturale ordonate cronologic și distingerea caracteristicilor/ stilurilor artistice prin raportare la epoca de producere și la autori; implicarea activă în inițierea și derularea unor proiecte culturale în cadrul

comunității, prin valorificarea cunoașterii despre bunurile culturale și de patrimoniu; demonstrarea deschiderii și îmbogățirea identității personale, înțelegând alte culturi și valori ca parte a identității lor globale și asumarea unui concept mai larg al identității ca oportunitate pentru îmbogățire personală și colectivă; manifestarea respectului față de valori și credințe proprii, precum și față de valorile și credințele celorlalți; protejarea valorilor culturii naționale și participarea în mod creativ și potrivit capacităților proprii la cultivarea acestora.

2. Competențele sociale și civice, care reprezintă, din perspectiva acestei discipline opționale, capacitatea de a accepta și de a respecta valorile general-umane și valorile fundamentale ale unei societăți democratice, deoarece, respectând normele și valorile, putem asigura o dezvoltare eficientă a municipiului. Competența solicită abilitatea de a comunica constructiv în diferite medii pentru a manifesta toleranță; exprimarea și înțelegerea diferitor puncte de vedere; negocierea și abilitatea de a crea încredere și de a manifesta empatie.

Competențele sociale și civice presupun formarea unor atitudini ca: asertivitatea, colaborarea și integritatea; interesul pentru comunicarea interculturală; valorizarea diversității și respectul față de celălalt, deschiderea pentru a depăși prejudecățile și a ajunge la compromis. Aceasta presupune dezvoltarea competențelor sociale și civice prin prisma patrimoniului cultural lipsit de prejudecăți, conștientizarea dimensiunii de unitate socială și înțelegerea valorii patrimoniului municipal în vederea prosperării urbei. Aceste competențe duc la formarea sentimentelor de apartenență culturală, de loc geografic și moment istoric, stimulând valorificarea propriului potențial.

3. Competențele de a învăța să înveți, care înseamnă disponibilitatea elevului și elevei de a organiza și a reglementa propria învățare în raport cu finalitățile acestei discipline opționale, de a studia diversitatea de situații-problemă, atât individual, cât și în grup, abilitatea de a achiziționa, procesa, evalua și asimila noi cunoștințe cu privire la istoria Chișinăului, de a aplica noile cunoștințe și deprinderi într-o varietate de contexte, ceea ce face ca această competență-cheie să fie una prioritară prin întreg demersul didactic al acestei discipline.

Misiunea de a forma și dezvolta competențele enumerate, reflectând finalitățile corespunzătoare, îi revine disciplinei opționale *Chișinăul meu*.

3.2. Competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională

Chișinăul meu

Transversalitatea este o caracteristică importantă a competențelor-cheie. Acestea traversează diverse sfere ale vieții sociale, precum și, în mod firesc, frontierele disciplinare. Competențele transversale derivă din competențele-cheie, extinzându-le și dezvoltându-le. În acest sens, pornind de la modelul de taxonomie a competențelor transversale din Cadrul de referință a Curriculumului Național (2017, p. 18-22), punctăm următoarele competențe transversale prioritare pentru disciplina opțională *Chișinăul meu*:

1. Comunicarea eficientă, deoarece reprezintă setul de achiziții necesare, în primul rând, al unei persoane capabile să comunice eficient și să descopere istoria orașului Chișinău prin: utilizarea metodelor adecvate pentru a comunica cu ceilalți; selectarea modalităților și mijloacelor de comunicare adecvate scopului; accesarea cunoștințelor și competențelor anterioare necesare pentru a realiza comunicarea; interpretarea informațiilor și construirea sensurilor și semnificațiilor.

2. Învățarea pe tot parcursul vieții, deoarece o persoană capabilă să învețe pe tot parcursul vieții prezintă următoarele caracteristici, care sunt necesare pentru a explora istoria urbană: își organizează resursele și timpul în mod eficient; se adaptează și își ajustează comportamentele față de schimbare; valorifică informația prin determinarea nevoii de informație și aprecierea utilizării acesteia; identifică, selectează și ierarhizează potențialele surse de informație; utilizează strategii eficiente de căutare a informației; organizează, sintetizează, interpretează și evaluează informația; prezintă informația într-o varietate de forme.

3. Gândirea complexă și critică, deoarece o persoană capabilă să gândească în mod complex și critic prezintă calitățile de mai jos, necesare în procesul de valorificare a istoriei urbane, demonstrează o varietate de procese de gândire; realizează analiza, sistematizarea și integrarea noilor informații cu experiențele și cunoștințele extinse; aplică abilitățile de gândire în mod adecvat: ia în considerare ideile noi și perspectivele variate pentru a-și lărgi și dezvolta aria cercetării și perspectivele asupra problemelor; compară diverse surse de informații în vederea aprecierii veridicității și formulează concluzii, conștientizând consecințele acestora.

4. Cetățenia responsabilă, deoarece orice locuitor al municipiului Chișinău trebuie să fie un cetățean proactiv, responsabil, care își asumă următoarele acțiuni: dă dovadă de responsabilitate individuală; manifestă inițiativă pentru a se informa și pentru a acționa

asupra problemelor și evenimentelor de interes social; accesează, analizează și utilizează resurse pentru a promova bunăstarea; respectă și apără drepturile și proprietatea; participă la activități care promovează binele public; identifică nevoile comunității și acționează pentru satisfacerea acestora; se angajează în activități de îmbunătățire a vieții sociale; demonstrează responsabilitate globală, înțelegere și apreciere pentru diverse culturi.

5. Colaborarea/ lucrul în echipă, deoarece o persoană capabilă să coopereze și să lucreze într-un grup înțelege și își asumă diferite roluri pentru a se implica constructiv în activitatea de grup și pentru a forma altele noi competențe prin schimb de experiență. Datorită cooperării în procesul de studii din cadrul acestei discipline, elevii și elevele învață cum să utilizeze eficient resursele patrimoniului urban, să valorifice similitudinile și diferențele membrilor de grup; să manifeste empatie față de ceilalți și să se raporteze adecvat în relațiile complexe prin construirea unui consens.

3.3. Competențe specifice ale disciplinei opționale *Chișinăul meu*

- 1) Caracterizarea moștenirii culturale a orașului Chișinău prin prisma valorilor comunitare, folosind terminologia specifică;*
- 2) Orientarea în spațiul și structura orașului, folosind diverse perspective, pentru promovarea urbanismului participativ;*
- 3) Investigarea spațiului urban prin valorificarea diverselor surse din perspectiva conexiunilor interdisciplinare;*
- 4) Desfășurarea ghidajului în cadrul traseelor culturale urbane, dând dovadă de cunoștințe profunde și spirit creativ;*
- 5) Manifestarea atitudinii responsabile față de patrimoniul municipiului, demonstrând apartenența lui culturală și identitară.*

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI:

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Disciplina	Clasa	Nr. de ore/săpt.	Nr. de ore/an
----------------------	------------------	------------	-------	------------------	---------------

Opțională	Educație socioumanistică	CHIȘINĂUL MEU	X	1	35
		CHIȘINĂUL MEU	XI	1	35
		CHIȘINĂUL MEU	XII	1	34

V. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CLASA a X-a		
Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>Cunoaștere și înțelegere</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Descrierea evoluției în timp a vetrei istorice a municipiului;</i> ✓ <i>Utilizarea adecvată a terminologiei specifice în descriere moștenirii culturale din epoca medievală;</i> <p>Interpretare și explicare</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Interpretarea diverselor surse în prezentarea originilor și istoriei medievale a localității Chișinău;</i> ✓ <i>Explicarea semnificației toponimiei și simbolicii heraldice a municipiului Chișinău;</i> <p>Aplicații (rezolvarea de probleme, situații-problemă)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Caracterizarea complexă a unor procese, fenomene în cadrul prezentării istoriei medievale a orașului;</i> ✓ <i>Realizarea unui traseu cultural în baza structurii urbane și moștenirii medievale a Chișinăului;</i> <p>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chișinăul – vatră de istorie și civilizație milenară 2. Etimologia și originile toponimului Chișinău 3. Identitatea Chișinăului în simbolică heraldică 4. Chișinăul și alte sate de pe Bâc 5. Primele mențiuni documentare ale localității 6. Chișinăul în stăpânirea diferitor demnitari 7. Chișinăul-moșie mănăstirească 8. Târgul Chișinăului. Vama domnească și poșta veche a Chișinăului 9. Viața cotidiană a Chișinăului: de la rural la urban 11. Structura urbană a Chișinăului până la 1812 12. Structuri administrative și executive ale Chișinăului 12. Biserici și cimitire în epoca medievală 13. Știința de carte și instituții școlare în Chișinău 14. Patrimoniul natural al locului în perioada medievală. 15. Spațiul cartierului meu în epoca medievală . 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Colectarea și prelucrarea unor materiale documentare referitoare la localitate (proveniența numelui, atestarea documentară, istoricul localității etc.);</i> - <i>Explicarea noțiunilor și simbolurilor;</i> - <i>Studierea documentelor de epocă pentru construirea unor discursuri;</i> - <i>Prezentarea celor mai vechi biserici/ cimitire din raza municipiului;</i> - <i>Redactarea prezentărilor/ comunicărilor cu utilizarea diverselor surse și date istorice, istoriografice;</i> - <i>Elaborarea clusterelor pentru principalele categorii de populație și ocupațiile lor;</i> - <i>Argumentarea importanței patrimoniului istoric pentru activitățile turistice;</i>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Argumentarea rolului aspectului economic în evoluția istorică a localității;</i> ✓ <i>Analiza cauzalității și schimbării în evoluția localității în perioada de până la 1812;</i> <p>Integrare și transfer</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Valorificarea abilităților de prezentare atractivă a unui traseu cultural al moștenirii străvechi și medievale;</i> ✓ <i>Manifestarea interesului pentru studiul și protejarea moștenirii culturale a municipiului.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> -<i>Descrierea patrimoniului natural al locului prin intermediul imaginilor și pozelor din perioada medievală;</i> -<i>Elaborarea și prezentarea comunicărilor scrise referitoare la aspecte istorico-geografice ale spațiului Chișinăului medieval;</i> - <i>Realizarea proiectelor de cercetare individuală și în grup;</i> -<i>Tehnica 6/3/5 în studierea specificului prezentării istoriei municipiului;</i> -<i>Tehnica acvariului) în discutarea oportunităților exploatarea istoriei medievale a localității.</i>
---	--	--

CLASA a XI-a

Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>Cunoaștere și înțelegere</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Caracterizarea evoluției social-economice a orașului Chișinău pe parcursul sec. al XIX-lea;</i> ✓ <i>Prezentarea în discursuri coerente a moștenirii culturale din epoca modernă;</i> <p>Interpretare și explicare</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Orientarea în spațiul și structura urbană a Chișinăului sec. al XIX-lea;</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chișinăul – centru administrativ al Basarabiei (1812-1918). Administrarea publică a Chișinăului sub stăpânirea rusească 2. Structura urbană a Chișinăului în sec. XIX-lea. Arhitecți și proiecte arhitectonice 3. Primarii Chișinăului în perioada modernă 4. Case, străzi și edificii culturale în Chișinăul epocii moderne 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Elaborarea de discursuri orale și scrise cu utilizarea adecvată a limbajului specific în expunerea fenomenelor abordate;</i> - <i>Realizarea unui scenariu de mini-quest;</i> - <i>Elaborarea unei Hărți conceptuale a structurii urbane a Chișinăului (sec. XIX);</i>

<p>✓ <i>Identificarea informațiilor relevante în diverse surse, pentru valorificarea istoriei moderne a Chișinăului;</i></p> <p>Aplicații (rezolvarea de probleme, situații-problemă)</p> <p>✓ <i>Determinarea impactului proceselor și fenomenelor istorice asupra evoluției orașului în sec. al XIX-lea;</i></p> <p>✓ <i>Realizarea unei mini-cercetări a moștenirii culturale urbane din sec. al XIX-lea, prin valorificarea diverselor surse;</i></p> <p>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</p> <p>✓ <i>Argumentarea necesității promovării și protejării moștenirii culturale moderne a localității;</i></p> <p>✓ <i>Aprecierea rolului locuitorilor urbei în dezvoltarea orașului în sec al XIX-lea;</i></p> <p>Integrare și transfer</p> <p>✓ <i>Descoperirea culturii și istoriei Chișinăului sec. al XIX-lea prin prisma biografiilor și mărturiilor personalităților notorii;</i></p> <p>✓ <i>Desfășurarea ghidajului urban în cadrul unui itinerar specific sec. al XIX-lea.</i></p>	<p>5. Monumente comemorative ale sec. al XIX-lea</p> <p>6. Instituții ecleziastice în epoca modernă</p> <p>7. Viața cotidiană în orașul Chișinău</p> <p>8. Populație și ocupații în Chișinăul secolului al XIX lea</p> <p>9. Cultură și învățământ. Colonizarea culturală din sec. XIX-lea</p> <p>10. Personalități notorii ale Chișinăului modern</p> <p>11. Chișinăul – loc de refugiu</p> <p>12. Imaginea Chișinăului în presa periodică și memoriile călătorilor</p> <p>13. Chișinăul la începutul sec. XX. Primul Război Mondial</p> <p>14. Patrimoniul natural al localității în sec. al XIX- lea</p> <p>15. Spațiul cartierului meu în sec. al XIX- lea</p>	<p>- <i>Realizarea unei expoziții privind casele, străzile și edificiile culturale ale orașului din epoca modernă;</i></p> <p>- <i>Prezentarea cu suport ilustrativ a stilurilor arhitecturale aplicate la construcția diverselor edificii;</i></p> <p>- <i>Realizarea unui proiect individual despre istoria unui conac boieresc din or. Chișinău;</i></p> <p>- <i>Studiu de caz cu privire la personalități și monumente comemorative ale sec. XIX;</i></p> <p>- <i>Prezentări (suport PPT) cu privire la aspectele istorico-geografice ale Chișinăului în sec. XIX;</i></p> <p>- <i>Descrierea unui monument ecleziastic;</i></p> <p>- <i>Investigarea dinamicii evoluției orașului în sec. XIX;</i></p> <p>- <i>Simularea didactică cu privire la memoriile călătorilor și imaginea orașului în presa timpului;</i></p> <p>- <i>Realizarea proiectelor de cercetare individuală și în grup;</i></p> <p>- <i>Descrierea toponimelor, hidronimelor.</i></p>
--	--	---

CLASA a XII-a		
Unități de competență	Unități de conținut	Activități de învățare și evaluare
<p>Cunoaștere și înțelegere</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Descrierea evoluției administrative și social-economice a orașului Chișinău; ✓ Prezentarea diversității etno-culturale și confesionale a municipiului, prin prisma valorilor comunitare; <p>Interpretare și explicare</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Determinarea impactului proceselor și fenomenelor istorice asupra evoluției orașului în sec. al XX-lea; ✓ Explicarea semnificației reperelor de orientare în structura urbană din diverse perspective; <p>Aplicații (rezolvarea de situații-problemă)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Prezentarea rezultatelor cercetării istoriei contemporane a municipiului din perspectiva apartenenței la identitatea urbană; ✓ Aplicarea principiului urbanismului participativ în identificarea ideilor de dezvoltare; <p>Formularea de judecăți apreciative de evaluare</p>	<p>1. Chișinăul- centru administrativ al Basarabiei</p> <p>2. Aspecte multiple ale orașului interbelic: orașul care dă tonul Marii Uniri din 1918, personalități marcante ale interbelicului chișinăuian, ocupația sovietică din 1940 și distrugerile din cel de-al Doilea Război Mondial</p> <p>3. Orașul sovietic. Colonizarea ideologică și acțiuni de rezistență</p> <p>4. Imaginea Chișinăului contemporan. Administrarea publică a Chișinăului</p> <p>5. Structura urbană a Chișinăului în perioada contemporană. Arhitecți și proiecte arhitectonice</p> <p>6. Case, străzi și infrastructură în Chișinăul sec. al XX-lea</p>	<p>- Elaborarea prezentărilor cu caracter științific bazate pe diverse surse istorice;</p> <p>- Excursii, vizite cu realizarea unui City-Quest ;</p> <p>- Colectarea și prelucrarea unor materiale documentare referitoare la monumentele arhitecturale;</p> <p>- Descrierea principalelor elemente ale potențialului turistic al municipiului;</p> <p>-Elaborarea unui album cu imagini ale orașului interbelic;</p> <p>-Argumentarea importanței patrimoniului natural pentru viața orașului;</p> <p>-Elaborarea unor mini-proiecte privind ocrotirea și valorificarea moștenirii culturale, istorice;</p> <p>-Elaborarea și publicarea unor articole despre patrimoniul cultural;</p>

<p>✓ <i>Demonstrarea necesității manifestării atitudinii responsabile față de patrimoniul natural și material a mun. Chișinău;</i></p> <p>✓ <i>Aprecierea contribuției personalităților notorii din diverse domenii la dezvoltarea municipiului pe parcursul epocii contemporane;</i></p> <p>Integrare și transfer</p> <p>✓ <i>Elaborarea unor proiecte de promovare a moștenirii culturale a mun. Chișinău din perspectiva conexiunilor interdisciplinare;</i></p> <p>✓ <i>Desfășurarea unei excursii complexe în baza unui traseu cultural urban axat pe segmente cronologice din diferite epoci.</i></p>	<p>7. Monumente comemorative ale epocii contemporane</p> <p>8. Biserici și cimitire ale municipiului Chișinău</p> <p>9. Personalitățile marcante ale Chișinăului sec. XX</p> <p>10. Diversitate etnică, culturală și confesională</p> <p>11. Edificii culturale și instituții de învățământ</p> <p>12. Economia și societatea urbană</p> <p>13. Patrimoniul natural – flora și fauna municipiului</p> <p>14. Mitopoetica orașului</p> <p>15. Proiecte de dezvoltare a Chișinăului</p> <p>16. Cartierul meu în sec. XX</p>	<p><i>-Turul galeriei cu lucrări reprezentând fapte/ evenimente din istoria orașului;</i></p> <p><i>- Exerciții de prezentare a unor monumente comemorative ale epocii contemporane;</i></p> <p><i>- Studiu de caz despre personalități marcante;</i></p> <p><i>- Simularea didactică a unui ghidaj urban;</i></p> <p><i>- Brainstorming cu privire la soluții în dezvoltarea municipiului ;</i></p> <p><i>- Realizarea proiectelor de cercetare individuală și în grup.</i></p>
--	---	--

PRODUSE RECOMANDATE:

- Pliant informativ;
- Jurnal, pagină de ziar;
- Machete;

- Texte, scenarii;
- Expoziții tematice;
- Video-bloguri etc.
- Tabel conceptual/ analitic sincronizat;
- Prezentări în diferite formate;
- Proiect de cercetare;
- Poster/ foto/ video;
- Colaj/ ziarul istoric/ articolul pentru ziar;
- Portofoliu;
- Portretul personalității istorice;
- Scenariu;
- Interviu;
- Proiect comunitar.

VI. SUGESTII METODOLOGICE. PROIECTAREA-PREDAREA-ÎNVĂȚAREA

Strategiile didactice recomandate pentru valorificare în cadrul demersului educațional al disciplinei opționale *Chișinăul meu* sunt axate primordial pe realizarea eficientă a finalităților curriculare. Formarea competențelor în cadrul disciplinei trebuie realizată în conformitate cu rigorile impuse de Cadrul de referință al Curriculumului Național.

Procesul didactic se centreează pe elev ca subiect al învățării și pe folosirea metodelor activ participative și interactive, fapt ce favorizează procesul de exersare și dezvoltare a competenței de comunicare și ghidare, colaborare și cooperare între elevi, dar și între aceștia și alți subiecți educaționali. În acest caz, cele mai recomandate strategii comportă un caracter aplicativ și formează la elevi abilități *acțional-practice*.

Strategiile, metodele și tehnicile utilizate în procesul de formare a competențelor se vor realiza în cadrul unor forme de organizare a acțiunii didactice, cum ar fi: *activități frontale, activități în grup și activități individuale*. Profesorul care va preda disciplina opțională va îmbina armonios metodele centrate pe activitatea profesorului (povestirea, prelegerea, dialogul, conversația euristică, discuția ghidată, explicația, discursul, descrierea, prelegerea, demonstrația, simularea) cu cele centrate pe activitatea elevilor (conversația, problematizarea, observarea, discuția-panel, *brainstorming*-ul, studiul de caz, jocul de rol, lucrul în grup, lucrul cu ghiduri turistice, hărți turistice, teme de cercetare – proiect individual, navigarea pe internet, excursia ș. a.).

Totuși, accentul principal va fi pus pe metodele interactive de instruire, cu o pondere sporită a activităților de învățare și nu a celor de predare, a activităților practice și mai puțin a celor teoretice, a activităților care asigură formarea și dezvoltarea abilităților de valorificare a patrimoniului cultural municipal.

În scopul învățării centrate pe elev, cadrele didactice vor adapta strategiile de predare la stilurile de învățare ale elevilor (auditiv, vizual, practic) și vor diferenția sarcinile și timpul alocat efectuării acestora.

O componentă importantă a organizării și desfășurării procesului de învățare este abordarea *transdisciplinară*, care presupune interconexiunea cu disciplinele: *Istoria, Limba și literatura română, Limba străină, Literatura universală, Geografia, Educația pentru societate/ Educația Civică, Dezvoltarea personală etc.*, dezvoltând competențe necesare în viața reală. În acest context, cadrele didactice definesc produse/ activități comune care presupun caracter integrator și utilitar și le realizează în baza subiectelor interdisciplinare

comune. Drept exemple de activități comune pot fi: *Festivalul popoarelor/ etniilor, excursii cognitive, flashmob-uri, simularea unei vizite și primirea delegațiilor, simularea unei conferințe de presă, conferința elevilor, filmulețe realizate de elevi, expoziții de elemente vestimentare sau bucate tradiționale, expoziție de lucrări în comunitatea școlară și în afara ei* etc.

Astfel, strategiile didactice proiectate și realizate în cadrul disciplinei opționale se vor axa pe diverse stiluri de învățare, pe respectarea principiilor educației centrate pe elevi, pe interactivitate, fiind bazate pe cunoașterea directă a realității din domeniul industriei turismului din Republica Moldova.

VII. REPERE METODOLOGICE PRIVIND EVALUAREA

Curriculumul pentru disciplina opțională nu constituie obiectul evaluărilor externe, naționale, dar reflectă această componentă, care cuprinde recomandări generale cu privire la evaluarea rezultatelor școlare la disciplina opțională respectivă.

Scopul major al evaluării didactice îl constituie susținerea și sprijinirea activității de învățare a elevilor, a progresiei învățării și cunoașterii realizate de aceștia, adică demersul de evaluare este *formativ* (progresiv și continuu) și *sumativ*. Strategiile de evaluare sunt la discreția cadrului didactic și se selectează potrivit finalităților vizate de disciplina opțională *Chișinăul meu*, care sunt: motivația, accentul plasat pe modalitatea realizării produsului școlar, valorificarea potențialului individual, capacitatea de comunicare și adaptare.

Pentru realizarea demersului evaluativ orientat pe competențe, cadrele didactice vor selecta metode și tehnici de evaluare, produse, forme de realizare, instrumente adecvate, care vor fi racordate la actele normative și reglatoare în vigoare. Probele de evaluare a competențelor disciplinei în cauză se vor elabora cu preponderență în baza situațiilor-problemă specifice activității de cercetare și valorificare a patrimoniului municipal.

Evaluarea are ca obiectiv major, verificarea gradului de însușire de către elevi a materiei disciplinei și al formării abilităților în procesul de predare-învățare cu scopul atingerii finalităților. În cadrul disciplinei se vor utiliza următoarele tipuri de evaluare:

Evaluarea inițială prevede identificarea capacităților de învățare ale elevilor, nivelul de pregătire al acestora, motivația pentru învățare, nivelul de formare a deprinderilor de muncă intelectuală, vocabularul istoric format, posibilitățile comunicării interpersonale ș.a.

Evaluarea formativă (continuă) prevede verificări sistematice, pe tot parcursul predării disciplinei. Acest tip de evaluare va scoate în evidență factorii ce asigură reușita elevilor sau pe cei care provoacă anumite dificultăți în obținerea finalităților curriculare. Evaluarea formativă se va realiza cu preponderență în bază de produse recomandate pentru formarea și evaluarea competențelor la această disciplină.

Evaluarea sumativă la sfârșit de unitate de învățare se va axa pe produse relevante evaluării competențelor specifice, vizate de unitatea în cauză.

Evaluarea sumativă la sfârșit de an de studiu se va realiza prin prezentări simulate sau autentice ale itinerariilor culturale urbane, elaborate în grup (pentru clasa a X-a), în perechi (pentru clasa a XI-a) și individual (pentru clasa a XII-a).

Pentru certificarea competențelor formate în cadrul acestei discipline, instituțiile de învățământ vor valorifica articolul 39 al *Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării*, promovarea și absolvirea învățământului primar și secundar, aprobat

prin ordinul MECC nr. 70 din 30.01.2020, care menționează că instituția de învățământ are dreptul să certifice rezultatul disciplinelor opționale pe foaia de antet cu indicarea: disciplinei, numărului de ore, a rezultatelor învățării pentru disciplina în cauză, conform celor înregistrate în catalogul școlar.

În calitate de *produse pentru măsurarea competențelor* se vor folosi, după caz:

Nr. d/o	Produs	Criterii de evaluare a produselor
1.	Harta conceptuală	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Punerea în evidență a subiectului general</i> ✓ <i>Elaborarea corectă a tabelii (schemei), de la noțiunile de bază spre cele specifice domeniului</i> ✓ <i>Organizarea corectă a informației despre subiectul solicitat</i> ✓ <i>Corectitudinea logică a formulărilor</i> ✓ <i>Corectitudinea lingvistică a formulărilor</i> ✓ <i>Originalitatea expunerii noțiunilor subiectului propus</i>
2.	Rezolvarea situației-problemă	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Înțelegerea situației-problemă</i> ✓ <i>Documentarea în vederea identificării informațiilor necesare în rezolvarea problemei</i> ✓ <i>Formularea și analiza soluțiilor</i> ✓ <i>Stabilirea strategiei de rezolvare</i> ✓ <i>Prezentarea și interpretarea rezultatelor</i>
3.	Proiectul de grup/ parteneriat/ individual	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Validitatea proiectului – gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat sarcina propusă</i> ✓ <i>Coerența proiectului – felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele intermodulare ale subiectului abordat</i> ✓ <i>Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor</i> ✓ <i>Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate ș. a.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Creativitatea – originalitatea și gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea subiectului</i>
4.	Rezumatul scris al informației despre un obiect al patrimoniului urban	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Expunerea tematicii lucrării în cauză</i> ✓ <i>Utilizarea formulării proprii, fără a distorsiona mesajul lucrărilor, informațiilor supuse rezumării</i> ✓ <i>Structurarea logică și concisă a textului rezumatului</i> ✓ <i>Folosirea unui limbaj bogat, adecvat subiectului în cauză</i> ✓ <i>Fidelitatea: înțelegerea esențialului și reproducerea lui, prin evitarea contrasensului</i> ✓ <i>Progresia logică: înlănțuirea ideilor, prezentarea argumentelor clare și evidente</i> ✓ <i>Angajamentul autorului, aptitudine critică, corect evaluată și transpusă</i> ✓ <i>Respectarea modalităților de enunțare a textului sursă: rezumatul este o oglindă micșorată, dar fidelă textului sursă</i> ✓ <i>Muncă pertinentă de reformulare: rezumatul nu este un colaj de citate</i> ✓ <i>Stăpânirea normelor sintactice la nivel de prezentare logică a ideilor, frazelor, paragrafelor textului</i> ✓ <i>Redactarea lizibilă a textului și plasarea clară în pagină</i>
5.	Studiul de caz	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Coresponderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat</i> ✓ <i>Calitatea soluțiilor, argumentarea acestora</i> ✓ <i>Utilizarea adecvată a terminologiei în cauză</i> ✓ <i>Corectitudinea lingvistică a formulărilor</i> ✓ <i>Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate</i> ✓ <i>Capacitatea de analiză și de sinteză a surselor, adaptarea conținutului</i> ✓ <i>Originalitatea studiului, a formulării și a realizării (evitarea plagiatului)</i>

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Aprecierea critică, judecata personală a elevului</i> ✓ <i>Rezolvarea corectă a problemei, asociată studiului analizat de caz</i>
6.	Simularea/ Jocul de rol	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Reproducerea realității, printr-o modelare a comportamentului-model observat în mediul autentic</i> ✓ <i>Exersarea abilităților formate, relevante sarcinii de simulare</i> ✓ <i>Demonstrarea gândirii creative și inovatoare, a spiritului competitiv, a moralei și a motivației în timpul simulării</i> ✓ <i>Manifestarea sentimentului responsabilității în realizarea sarcinii</i> ✓ <i>Demonstrarea cunoștințelor și competențelor proprii</i> ✓ <i>Aprecierea gradului de încredere în forțele proprii</i> ✓ <i>Demonstrarea competențelor de comunicare și de operare cu termeni specifici subiectului simulării</i>
7.	Povestirea cu elemente de creativitate	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Expunerea tematicii subiectului în cauză</i> ✓ <i>Expunerea orală este concisă și structurată logic</i> ✓ <i>Folosirea unui limbaj bogat, adecvat subiectului în cauză</i> ✓ <i>Utilizarea sintezelor existente, prin adaptare originală și crearea de noi combinații logico-verbale și vizuale</i> ✓ <i>Prezentarea originalității în gândire și idei, observarea lucrurilor în modalități noi</i> ✓ <i>Manifestarea creativității, a curiozității, a entuziasmului și a optimismului în timpul expunerii</i>
8.	Investigarea/ Cercetarea	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Definirea și înțelegerea problemei investigate</i> ✓ <i>Folosirea diverselor procedee și metode pentru obținerea datelor necesare</i> ✓ <i>Colectarea și organizarea datelor obținute</i> ✓ <i>Formularea și verificarea informațiilor colectate cu privire la subiectul investigat</i>

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Comentariul comparativ al surselor de documentare</i> ✓ <i>Descrierea observațiilor</i> ✓ <i>Interpretarea personală a rezultatelor cercetării</i> ✓ <i>Realizarea de desene, grafice, diagrame, tabele</i> ✓ <i>Selectarea și oportunitatea surselor bibliografice</i> ✓ <i>Rezumarea celor constatate într-o concluzie exprimată succint și raportată la sarcina de cercetare</i> ✓ <i>Modul eficient de prezentare</i>
--	--	--

Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de realizarea evaluărilor, elevilor li se va aduce la cunoștință tematica probelor, modul de evaluare, baremele, criteriile de notare și condițiile de realizare a fiecărei evaluări. După efectuarea oricărui tip de evaluare elevilor li se vor prezenta rezultatele obținute pentru analiza lor și depistarea oricăror erori, pentru a realiza concluzii și propuneri de îmbunătățire.

VIII. RESURSELE NECESARE PENTRU DESFĂȘURAREA PROCESULUI DE STUDIU

Resursele didactice reprezintă o îmbinare de procedee și mijloace de învățământ pentru realizarea eficientă a unei activități didactice. De obicei, se folosește la lecție tabla, manualele, schemele, diverse materiale didactice vizuale și intuitive, ghidurile turistice, hărțile turistice, laptopul, proiectorul, imaginile, fotografiile, pliantele informative ș.a. Totodată, pot fi utilizate eficient resursele WEB-ografice care pot servi atât ca surse de informare, cât și de simulare a experienței de ghidaj urban.

Surse online:

1. Centrul istoric al Chișinăului, <http://www.monument.sit.md/> (accesat:.....)
2. Colecția Chișinău, Biblioteca municipală „B.P. Hasdeu”, Departamentul „Memoria Chișinăului”, <http://www.hasdeu.md/item-retea-memoria-chisinaului-52/> (accesat:.....)
3. Мой город Кишинёв, <http://oldchisinau.com/> (accesat:.....)

IX. BIBLIOGRAFIE

Surse bibliografice în română și engleză:

1. Arbore, Zamfir, *Basarabia în secolul XIX*, Ediție îngrijită de Ion Varta, Tatiana Varta, Chișinău, Editura Museum, 2001, 235 p.
2. Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, Chișinău, Editura Museum, Fundația Culturală Română, 2001, 236 p.
3. Argint-Căldare, Lucia, „Scurte Istории urbane sau Ghidul unui chișinăuian”, *Отдыхай* Nr. 19, 2013-2014, p. 52-54.
4. Argint-Căldare, Lucia, *Cioburi de vise și destine nobile din Basarabia la hotarul secolelor al XIX-lea și al XX-lea, Galerie de microbiografii feminine basarabene*, Chișinău, Garamond Studio, 2019, 284 p.
5. Axionov, Vladimir, Melnic, Victoria (coordonatori), *Învățămintul muzical la Chișinău: Istorie și contemporaneitate: simpozion științific consacrat aniversării a 85 de ani de la înființarea primului conservator chișinăuian Unirea*, Chișinău, Editura Grafema-Libris, 2004, 116 p.
6. Bezviconi, Gh., *Semimileniul Chișinăului*, Chișinău, Editura Museum, 1996, 96 p.
7. Bezviconi, Gheorghe, *Necropola capitalei: Dicționar enciclopedic*, Casa Cărții „Mitropolit Petru Movilă”, Chișinău, Editura Museum, 1997, 236 p.
8. *Bibliografia municipiului Chișinău 1995*, Chișinău, Editura Museum, 1996.
9. *Bibliografia municipiului Chișinău: 2005-2010*, Biblioteca municipală B.P. Hașdeu, Chișinău, 2019.
10. Bujor, Leonid, *Chișinău în inima mea*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2016, 272 p.
11. Cecan, Raisa, *Uzina de apă Chișinău/ Фабрика воды Кишинэу (1892-2012)*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Chișinău, Proart, 2012, 232 p.
12. *Chișinău, evocări interbelice*, ediție îngrijită de Diana Vrabie, București, Editura Eikon, 2018, 387 p.
13. Chișinău. Primăria. Activitatea edilitară a Consiliului municipal Chișinău. Campaniile 1934-1935-1936 sub primariatul dlui I.T. Costin, Chișinău, 1937.
14. *Chișinău. Străzile povestesc...: Îndreptar-călăuză/ Кишинев. Улицы рассказывает.../ Кишинев. Улиците разказват...*, Chișinău, Editura Timpul, 1983, 207 p.
15. *Chișinău: Chișinăul vechi și nou/ Chisinau: The Old and New Chisinau; Кишинэу: Старый и новый Кишинэу*, Chișinău, Editura Litera, 1998, 184 p.

16. *Chișinăul în 1941*, ediție îngrijită de Dinu Poștarencu, Chișinău, Editura Museum, 1996, 78 p.
17. Ciobanu, Ștefan, *Chișinăul*, Chișinău, Editura Museum, 1996, 79 p.
18. Ciocanu, Sergius, *Orașul Chișinău: Începuturi. Dezvoltare urbană. Biserici*, Chișinău, Editura Cartdidact, 1997, 280 p.
19. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 1, Chișinău, Editura Universitas, 1993, 316 p.
20. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 2, Chișinău, Editura Museum, 1997, 285 p.
21. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 3, Chișinău, Editura Museum, 2000, 300 p.
22. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 4, Chișinău, Editura Museum, 2000, 302 p.
23. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 5, Chișinău, Editura Museum, 2004, 348 p.
24. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 6, Chișinău, Editura Museum, 2005, 364 p.
25. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 7, Chișinău, Editura Museum, 2007, 360 p.
26. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 8, Chișinău, Editura Știința, Ulysse, 2010, 312 p.
27. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 9, Chișinău, Editura Ulysse, 2012, 322 p.
28. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 10, Chișinău, Editura Epigraf, 2015, 344 p.
29. Colesnic, Iurie, *Basarabia necunoscută*, Vol. 11, Chișinău, Editura Bons Offices, 2018, 364 p.
30. Colesnic, Iurie, *Chișinăul de ieri și de azi*, ediție bilingvă română și rusă, Chișinău, 2020, Editura Print-Caro, 244 p.
31. Colesnic, Iurie, *Chișinăul din amintire*, Chișinău, Editura Grafema-Libris, 2011, 516 p.
32. Colesnic, Iurie, *Chișinăul din inima noastră*, Chișinău, Editura Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2013, 636 p.
33. Colesnic, Iurie, *Chișinăul nostru necunoscut* (ediția a 3-a, revăzută și adăugită), Chișinău, Editura Cartier, 2020, 632 p.
34. Colesnic, Iurie, *Chișinăul nostru și vraja neuitării*, Chișinău, Editura Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2018, 632 p.
35. Colesnic, Iurie, *Chișinăul și chișinăuienii*, Chișinău, Editura Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2012, 600 p.
36. Colesnic, Iurie, editor și coordonatorul ediției, *Chișinău. Enciclopedie*, Chișinău, 1997, 569 p.
37. Colesnic, Iurie, *Geneza Teatrului Național din Chișinău (1818-1960). O cronică*, Chișinău, Editura Cartier, 2016, 512 p.

38. Colesnic, Iurie, *Nebănuitul Chișinău*, Iași, Editura Junimea, 2016, album în limbile română, franceză și rusă, 146 p.
39. *Dicționarul statistic al Basarabiei întocmit pe baza recensământului populației din anul 1902 corectat prin datele actuale, statistice ale primăriilor și prin tabelele birourilor de populație centralizate în 1922/23*, Chișinău, Tipografia societății anonime „Glasul țării”, 1923.
40. Dănilă, Aurelian, *Opera din Chișinău: Privire retrospectivă*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2005, 280 p.
41. Dron, Ion, *Chișinău: Schițe etnotoponimice*, Chișinău, Editura Ulysse, 2001, 111 p.
42. Eremia, Anatol, *Chișinău: Istorie și actualitate. Ghidul străzilor*, Chișinău, AȘM, 2012, 204 p.
43. Eșanu, Andrei, *Chișinău: File de istorie: cercetări, documente, materiale*, Chișinău, Editura Museum, 1998, 216 p.
44. Eșanu, Andrei, Eșanu, Valentina, *Chișinăul de altădată, 1436-1812. Studiu monografic, corpus de documente și alte materiale*, Seria Chișinăul istoric, vol. 1, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2021, 616 p.
45. Gangal, Boris, Nesterov, Tamara, Râbalco, Eugenia, Starosenco, Petru, Garconiță, Rita, Gangal, Tatiana, Nazarov, Alexandru, *Centrul istoric al Chișinăului la începutul secolului al XXI-lea: Repertoriul monumentelor de arhitectură*, Chișinău, ARC, 2010, 568 p.
46. *Ghidul străzilor municipiului Chișinău*. Primăria municipiului Chișinău, Chișinău, Centrul editorial-poligrafic Chișinău-Prim, 2004, 54 p.
47. Grati, Aliona, *Chișinău. Morile Timpului*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2020, 368 p.
48. Grițco, Ana, *Carol Schmidt: întoarcere în timp/ Karol Schmidt: rückkehr zu der Zeit*, Chișinău, 2014, 160 p.
49. Hadârcă, Petru, *O cronică a Teatrului Național Mihai Eminescu din Chișinău, 1918-1930*, Chișinău, Editura Cartier, 2016, 511 p.
50. Halippa, Ioan, *Chișinăul pe vremea lui Pușkin: (1820-1823)/ Город Кишинев времён жизни в нём Александра Сергеевича Пушкина 1820-1823 гг.: с портретом Пушкина и планом города Кишинева*, cu 333 de intersecții de Lică Sainciuc, Chișinău, Editura Cartier, 2011, 224 p.
51. Harjevschi, Mariana, Kulikovski, Lidia, Răileanu, Ana (coordonatori), *Chișinău: bulevarde, străzi, piețe, parcuri: ghid enciclopedic*, Chișinău, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2017, 377 p.

52. Hîncu, Ion, *Vetre strămoșești din Republica Moldova: materiale arheologice informativ-didactice*, Chișinău, Editura Știința, 2003, 508 p.
53. Larsson, Bo (ed.), *At Home or Abroad? Chișinău, Černivci, L'viv and Wrocław: Living with Historical Changes to Borders and National Identities*, Riga, Universus Academic Press, 2020, 560 p.
54. Moraru, Anton, Moldovanu, Mihai, *Istoria serviciului medical din Chișinău*, Chișinău, 2015, 186 p.
55. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului. Ediția a doua*. Materialele conferințelor internaționale: Identitățile Chișinăului, 1-2 octombrie 2013, Chișinău; *Patrimoniul cultural al Chișinăului vs. Dezvoltarea urbanistică, 25 iunie 2014*, Culegere de studii, Seria IDN, C4, Chișinău, Editura ARC, 2015, 308 p.
56. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului. Ediția a treia*. Materialele conferinței internaționale „Identitățile Chișinăului”, 1-2 octombrie 2015, Chișinău, Culegere de studii, Seria IDN, C6, Chișinău, Editura ARC, 2016, 274 p.
57. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului*. Materialele conferinței, 12-13 septembrie 2011, Culegere de studii, Seria IDN, C2, Chișinău, Editura Pontos, 2012, 224 p.
58. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului*. Materialele Conferinței Internaționale „Identitățile Chișinăului”, ediția a IV-a, 19-20 octombrie 2017, Chișinău, Republica Moldova, Culegere de studii, Seria IDN, C7, Chișinău, Editura ARC, 2018, 396 p.
59. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului*. Materialele Conferinței Internaționale „Identitățile Chișinăului”, ediția a V-a, 1-2 noiembrie 2018, Chișinău, Republica Moldova, Culegere de studii, Seria IDN, C8, Chișinău, Editura ARC, 2020, 284 p.
60. Musteață, S., Corduneanu, A. (eds.), *Identitățile Chișinăului: orașul subteran*. Materialele Conferinței Internaționale „Identitățile Chișinăului”, ediția a VI-a, 24-25 octombrie 2019, Chișinău, Republica Moldova, Culegere de studii, Seria IDN, C9, Chișinău, Editura ARC, 2020, 224 p.
61. Nemerenco, Valeriu, *Administrația municipiului Chișinău: Model european*, Chișinău, Prut Internațional, 2009, 238 p.
62. Nemerenco, Valeriu, *Buiucani – retrospectivă și perspectivă: (50 de ani de la înființare)*, Chișinău, 2014, 372 p.
63. Nemerenco, Valeriu, *Buiucani: File din istoria satului și a sectorului Buiucani, mun. Chișinău*, Chișinău, Prut Internațional, 2002, 200 p.

64. Nicoara, T., *Istorie locală și surse locale. Proiect pentru învățământ rural*, București, Editura, 2005.
65. *Nicolae Costin, promotor al renașterii naționale*, selecție texte și fotografii de Iuliana Gore Costin și Corneliu Costin, Chișinău, Litera, 2010, 128 p.
66. Noroc, Larisa, *Cultura Basarabiei în perioada 1918-1940*, Chișinău, Editura, 2009, 191 p.
67. Orlov, N.A., *Chișinău. Străzile povestesc... Îndreptar=călăuză/ Кишинев. Улицы рассказывают... Справочник-путеводитель/ Кишинев. Улиците рассказват... Справочник-путеводитель*, Кишинэу, Тимпул, 1983, 208 p.
68. Osadcenco, Radu, *Chișinău 1918. Ghid-album al orașului*, Chișinău, Editura Epigraf, 2018, 270 p.
69. Poștarencu, Dinu, *Străzile Chișinăului: denumiri vechi și actuale*, Chișinău, Civitas, 1998, 16 p.
70. Rusanovschi, Iulian, *Războiul monumentelor. Soarta monumentelor din Basarabia, Bucovina de Nord, Transnistria din perioada 1918-1944*, Chișinău, Editura Cu drag, 2018, 640 p.
71. Sainciuc, L. *Colina antenelor de bruiaj*, Chișinău, Editura Museum, 2000, 96 p.
72. Sainciuc, Lică, *Chișinăul ascuns sau o încercare de resuscitare a memoriei unui oraș*, ediția a doua, revăzută, Chișinău, Editura Lumina, 2018, 176 p.
73. Sava, Lucia, *Viața cotidiană în orașul Chișinău la începutul secolului al XX-lea (1900-1918)*, Chișinău, Editura Pontos, 2010, 318 p.
74. Shapiro, Paul, *Ghetoul din Chișinău 1941-1942*, București, Editura Curtea Veche, 2016, 297 p.
75. Stasz, B., Ulrich, L., *Istorie orală – spunem povești și scriem despre viață*, Centrul Educația 2000+, București, Editura Corint, 2000.
76. Stici, Ion, *Piața Centrală: 175 de ani/ Центральный рынок: 175 лет*, Dumitru Iepuraș (red. Șt.), Anatol Gorlo (versiunea rusă), lector Nicolae Bătrînu (versiunea rom.), Chișinău, Editura Basarabia, 2000, 580 p.
77. Șlapac, Mariana, „Chișinău, 1436-1996”, Mariana Șlapac, Ana Boldureanu et al., *Chișinău*, Valmas-Terra, Ruxanda, 1996, 32 p.
78. Șlapac, Mariana, *Arta urbanismului în Republica Moldova: privire de ansamblu*, Chișinău, AȘM, 2008, 272 p.
79. Ștefăniță, Ion (coordonator), *Cartea neagră a patrimoniului cultural al municipiului Chișinău*, Chișinău, Continental Grup SRL, 2010, 176 p.

80. Ștefăniță, Ion (coordonator), *Retro Chișinău*, Chișinău, Continental Grup SRL, 2011, 92 p.
81. Tarhon, P.Gh., *Parcurile vechi boierești din Republica Moldova: Istoria fondării, starea actuală, structura compozițională, diversitatea dendroflorei și particularitățile ecologice ale plantelor*, Chișinău, Editura Pontos, 2013, 648 p.
82. Tîrcă, A., Rădulescu, E., *Școala și comunitatea*, Centrul Educația 2000+, București, Editura Humanitas Educațional, 2002.
83. Țurcan, C.I. (ed.), *Spitalul Clinic de Psihiatrie Chișinău – 110 ani de activitate*, Chișinău, AȘM, 292 p.
84. Urusov, S.D., *Însemnările unui guvernator. Chișinău, 1903-1904/ Prințul S.D. Urusov*, trad. din rusă de Vsevolod Ciornei; studiu introductiv și note de Virgil Pâslariuc, Chișinău, Editura Cartier, 2019, 248 p.
85. Varta, Ion, Varta, Tatiana, *Primarul Carol Schmidt: opera de modernizare a orașului Chișinău: Studiu introductiv. Documente*, Chișinău, Editura Cartier istoric, 2014, 304 p.

Surse în limba rusă:

1. Бубис И., Зодче Бернардацци, Кишинев, Штиинца, 1997, 109 с.
2. Будақ, Илья Григорьевич, *История Кишинева (1466-1966)*, Кишинев, Издательство Картя Молдовеняскэ, 1966, 564 с.
3. Габуня, Е., *По Кишиневу без экскурсовода*, Кишинев, Издательство Тимпул, 1979, 111 с.
4. *Государственный Художественный музей МССР*, Кишинев, Издательство Тимпул, 1982, 251 с.
5. Жигня, К., Копански, Я.М. (ред.), *Кишинёвский погром 1903 года*, сб. док. и материалов, Ин-т межэтн. исследований АН РМ. Отдел истории и культуры евреев Молдовы, Нац. архив Респ. Молдовы, Chișinău, Editura Ruxanda, 2000, 524 с.
6. *История Кишинёва (1466-1966)*, Кишинёв, Картя Молдовеняскэ, 1966, 564 с.
7. Катаева, Н.Г., *Мой Кишинёв*, Москва, Издательство Галерия, 2015, 250 с.
8. Квасников, А.А., Потов, С.В. (сост.), *Один день в Кишиневе – Един ден в Кишинев – One day in Kishinev: справ.-путеводитель*, пер. с рус. яз. на болг. М. Манолова, на англ. яз. К. Шмидт, Кишинев, Издательство Тимпул, 1984, 104 с.
9. *Кишинев – город устремленный в будущее*, Кишинев, Издательство Картя Молдовеняскэ, 1982, 148 с.

10. *Кишинев: Краткий справочник*, Изд. 2-е, испр. и доп., Кишинев, Издательство Картя Молдовеняскэ, 1972, 190 с.
11. *Кишинев: Краткий справочник*, Кишинев, Издательство Картя Молдовеняскэ, 1970, 223 с.
12. *Кишинев: энциклопедия*, Кишинев, Главная ред. Молд. Сов. Энциклопедии, 1984, 576 с.
13. Кока-Слобозияну, Михаил, *Секретная жизнь генерала П.И. Федорова: Штрихи к биографии. Факты и вымыслы. Загадки и отгадки*, Chişinău, Editura, 2019, 246 с.
14. Колесник, Юрий (ред.), *Пушкинский маршрут/ Itinerar puşkinist*, prez. grafică Lică Sainciuc, Chişinău, Editura Museum, 1999.
15. Котляров, Б.Я., *Музыкальная жизнь дореволюционного Кишинева*, Кишинев, Editura, 1967.
16. Левит, И. (ред.), *Кишинёвский погром 1903 года*, сб. ст. Амер. евр. об., распредел. комитет „Джоинт” и др., Chişinău, Editura Liga, 1993, 138 с.
17. *Молдавская ССР. Энциклопедический справочник*, Кишинев, Издательство, 1979.
18. Одуд, А. (ред.), *Кишинев: Экономико-географический очерк*, Кишинев, Издательство Картя Молдовеняскэ, 1964, 155 с.
19. Опруненко, Виктор Федорович, *Жил был я...*, Размещен: 26/09/2008, изменен: 17/02/2009 http://zhurnal.lib.ru/o/oprunenko_w_f/oprunenko-2.shtml
20. Раевский, В.Ф., *Вечер в Кишиневе. По изданию „Пушкин в воспоминаниях современников”*, в 2 т., 3-е изд, доп., Вступ. ст. В. Э. Вацуру; Сост. и примеч. В. Э. Вацуру, М.И. Гиллельсона, Р.В. Иезуитовой, Я.Л. Левкович и др., Санкт-Петербург, Издательство Академический проект, 1998.
21. Русев, Н., „Кишинев в молдавских грамо-тах XV–XVI вв.”, în: *Revistă de istorie a Moldovei*, nr. 2, 1995.
22. Семенов, П., „Кишинев”, *Географическо-статистический словарь Российской Империи*, Том II, Санкт-Петербург, 1865, с. 611-614.
23. Тарас Я.Н., *Памятники архитектуры Молдавии (XIV – начало XX в.)*, Кишинев, Тимпул, 1986, 248 р.
24. Тарнакин, Владимир, Матей, Зинаида, *Учебные заведения Кишинева XIX-го – начала XX веков*, Chişinău, Editura Pontos, 2014, 268 р.
25. Тимуш, А. И. (ред.), *Кишинев: Энциклопедия: А – Я*, Кишинев, Главная редакция Молдавской Советской энциклопедии, 1984, 576 с.
26. Ульянов, В., Пилат, И., *Исторические места и памятники Молдавии*, Кишинев, Издательство Картя молдовеняскэ, 1977, 177 р.

27. Халиппа, Иван Николаевич, *ГОРОД КИШИНЕВ времен жизни в нем Александра Сергеевича Пушкина. (Топографико-эпизодические и бытовые наброски к 100-й годовщине дня рождения поэта, 26-го мая 1899 года)*, <http://oldchisinau.com/lib/halippa-pushkin.html>
28. Чайковский Г., Прянишников, Д., *Молдавская государственная филармония, Кишинев, Карта молдовеняскэ, 1960, 100 с.*
29. *Юбилейный сборник города Кишинева. 1812–1912, Ч. 1, Кишинев, 1913, 235 с.*